Speech partijvoorzitter Ruud Koole, PvdA congres 22 februari 2003, Utrecht.

Partijgenoten! Beste mensen!

Welkom op dit bijzondere congres van de Partij van de Arbeid, dat tevens de start zal zijn van de verkiezingscampagne voor de Provinciale Staten¬verkiezingen van 11 maart a.s!

Welkom in het bijzonder aan de vele nieuwe partijleden, die hier vanmiddag aanwezig zijn! Tienduizend nieuwe leden heeft de PvdA mogen verwelkomen in minder dan een jaar: dat is in tijden niet voorgekomen. Net zoals op 22 januari de kiezers massaal ons het vertrouwen schonken, hebben velen zich aangemeld als partijlid, om de partij te steunen in de moeilijke periode voor en na de verkiezingsdreun van 15 mei vorig jaar, om terug te vechten of om aan te sluiten bij het nieuwe élan dat de partij sedert vorig najaar uitstraalt.

Nog geen jaar geleden zaten wij in een spiraal naar beneden, nu zijn we weer met 42 zetels in de Tweede Kamer vertegenwoordigd! Dat is natuurlijk heel mooi, al zijn het er nog steeds drie minder dan wij vóór 15 mei vorig jaar hadden. De ‘grootse come-back sinds Lazarus’, is de recente verkiezingswinst wel genoemd.

Het geeft aan dat je zelfs na een enorme tegenslag de moed niet moet opgeven en dat je kan terugknokken. En dat hebben we gedaan, met z’n allen! Maar ook geeft het aan dat wij ons nooit rijk mogen rekenen. De kiezers hebben ons hun vertrouwen gegeven, maar dat moet iedere dag opnieuw worden verdiend.

Iedere dag moeten wij laten zien dat de PvdA een partij is die idealen koppelt aan verantwoordelijkheid nemen.

Iedere dag zullen wij moeten laten zien dat wij opkomen voor een samenleving waarin eerlijk delen centraal staat, juist nu economisch moeilijker tijden zijn aangebroken.

Iedere dag opnieuw zullen wij laten zien dat iedereen in Nederland er volwaardig bij hoort, oudkomers en nieuwkomers, en dat wij nooit mogen toestaan dat groepen tegen elkaar worden opgezet.

Iedere dag opnieuw zullen wij tonen dat de PvdA een partij is van en voor verantwoordelijke mensen, wars van arrogantie en altijd solidair met mensen die het moeilijk hebben, binnen en buiten onze grenzen.

Dat zal niet altijd makkelijk zijn. Maar we hebben laten zien dat we kunnen terugvechten. Nu kunnen we laten zien dat we dat kunnen volhouden.

Dat zullen we doen bij de Statenverkiezingen. Verkiezingen die hartstikke belangrijk zijn voor de provincie, maar zo mogelijk nog belangrijker voor de landelijke verhoudingen. Niet alleen omdat de Statenleden op hun beurt weer de

leden van de Eerste Kamer kiezen. En in die Eerste Kamer moeten we dan ook zorgen voor een sterke vertegenwoordiging van de PvdA. Maar óók omdat deze verkiezingen al gauw in verband zullen worden gebracht met de formatie van een nieuw kabinet.

De kiezers hebben op 22 januari laten zien dat zij een voortzetting van het kabinet van CDA, VVD en LPF niet willen, Nederland mocht een nieuwe start maken. Hopelijk bevestigen de resultaten van 11 maart dat ook.

Dan kan de PvdA inderdaad met élan werken aan een beleid dat werkgelegenheid centraal stelt, dat de sterkste schouders de zwaarste lasten laat dragen, dat zorgt voor goed onderwijs en goede zorg, dat de milieulasten niet op toekomstige generaties afwentelt.

Dan ook kan de PvdA in de provincies opkomen voor een goede balans tussen bebouwing en natuur en voor jeugdzorg die voorkomt dat talenten van jongeren in de kiem worden gebroken.

De onderhandelingen in de formatie zijn lastig. De economische vooruitzichten zijn somber. Maar de PvdA loopt voor moeilijke omstandigheden niet weg. Wèl komt het juist in deze tijden er op aan om

de sterkste schouders de zwaarste lasten te laten dragen. Dus wanneer pijnlijke maatregelen onvermijdelijk zijn, dan altijd op een sociaal verantwoorde manier volgens het principe van ‘eerlijk delen’.

Wij moeten er in deze tijden bovendien voor zorgen dat onze kinderen niet worden opgescheept met een grote staatsschuld, maar ook niet met een slechte staat van het onderwijs, beroerde voorzieningen in de zorg of met een sterk vervuilde natuur. Dat is de inzet van de PvdA in de formatie.

Zoals ik op 1 februari al zei op het Politiek Forum van onze partij: wij zijn van harte bereid tot regeringsdeelname, maar niet tot elke prijs! Wij zijn bereid tot het sluiten van compromissen, maar we houden geen uitverkoop van onze standpunten!

Partijgenoten!

De campagnes en de formatie leggen een groot beslag op onze tijd en energie. Vier verkiezingen in één jaar tijd hebben veel van onze aandacht opgeëist.

Toch zijn er ook andere zaken gerealiseerd of worden zij voorbereid die nodig zijn om het open, democratische karakter van onze partij te versterken.

De ledenraadplegingen vorig najaar waren wellicht het meest in het oog springend, maar er is - bijvoorbeeld - ook een grote vooruitgang geboekt met de automatisering van de ledenadministratie van de partij, absoluut noodzakelijk voor een moderne, flexibele partijorganisatie.

Experimenten met regionale steunpunten zijn door het partijbestuur opgezet en die zullen worden uitgebreid. De aanwezigheid en zichtbaarheid van de partij in wijken en regio’s moet worden versterkt. Alleen zo kan het contact met de kiezers worden onderhouden. We hebben daar goede ervaringen mee opgedaan in de campagne van januari onder de titel ‘Meer Rood op Straat’. En wij gaan daar mee door, vanmiddag al, maar ook na 11 maart. Ook de nieuwe fractie in de Tweede Kamer zal intensief contacten onderhouden met de regio’s, in goede samenwerking met de andere geledingen in de partij.

De Kenniscentra zullen in een nieuw jasje worden gestoken door een intensievere samenwerking met het wetenschappelijke bureau van de partij, de WBS. Daardoor zal ook de discussie over de inhoudelijke dilemma's van het rapport van de commissie De Boer worden gestimuleerd.

Dat zal deels ook gebeuren door de opstelling van een Europees Manifest, met het oog op de Europese verkiezingen van volgend jaar.

Het partijbestuur is bovendien voornemens nog dit jaar de discussie over het beginselprogramma nieuw leven in te blazen. Het streeft daarbij naar een zeer bondig beginselprogramma van 1 a 2 A4tjes, dat vervolgens steeds toetssteen zal zijn voor discussie over andere thema's in de partij. Dat debat over dilemma's en thema's zal nooit afgerond zijn. De confrontatie van beginselen met concrete vraagstukken moet een continu en open proces zijn, waarvan de uitkomsten zichtbaar moeten zijn in verkiezingsprogramma's en in de opstelling van onze fracties.

Het rapport van die andere commissie, de commissie Andersson, over de organisatie van de partij, zal dit voorjaar -samen met andere voorstellen - door het partijbestuur worden voorzien van commentaar en in discussie worden gebracht in de partij. Waar nodig en mogelijk zullen die voorstellen op het reguliere partijcongres in december dit jaar tot statutaire wijzigingen kunnen leiden.

Op het decembercongres, dat twee dagen in beslag zal nemen, en waarschijnlijk in Groningen zal worden gehouden, staan onder meer de kandidatenlijst voor de Eurodelegatie en de verkiezing van het partijbestuur op de agenda. Voor zowel het lijsttrekkerschap bij de Europese verkiezingen als voor het partijvoorzitterschap zullen in het najaar gelijktijdig ledenraadplegingen worden gehouden.

Al deze activiteiten - en dan heb ik de mogelijkheid van een speciaal formatie- congres nog niet genoemd - gaan gepaard met uitvoerige discussieronden in de partij, voorafgaand aan het formele besluitvormingsproces op weg naar het congres in december.

En tegelijk blijven wij - zoals gezegd - met onder andere 'Meer Rood op Straat' aktief onze contacten met de kiezers onderhouden.

Een en ander kost de nodige energie. Maar die is er. In grote mate zelfs: van fractieleden tot vrijwilligers is de bereidheid groot om door te gaan op de ingeslagen weg van een open democratische partij, die midden in de samenleving staat.

Partijgenoten! Beste mensen!

Er is één kwestie die al het voorgaande in de schaduw stelt. De mogelijke oorlog in Irak. We komen er straks nog uitgebreider over te spreken.

Aan de kwestie Irak hebben wij als partij al veelvuldig aandacht besteed. Tot tweemaal toe is er uitvoerig op het Politiek Forum over gediscussieerd. Als enige partij hebben we vorig najaar een internationale expertmeeting georganiseerd. Afgelopen dinsdag is op een speciale open bijeenkomst in Amsterdam door Wouter Bos, Bert Koenders en Alavaro Pinto met partijleden over deze kwestie van gedachten gewisseld.

De dreigende oorlog in Irak houdt velen in onze partij bezig. Men is terecht bezorgd. Niemand wil oorlog. En tegelijk zal ook niemand ontkennen dat Saddam Hussein een gevaarlijke dictator is. De internationale gemeenschap heeft hier een grote verantwoordelijkheid.

De PvdA sluit militair ingrijpen niet in alle omstandigheden uit, maar zet haar kaarten volledig op de Verenigde Naties.

Dat is voor een partij met een internationalistische traditie als de PvdA niet alleen vanzelfsprekend, het is ook de beste garantie om zo zorgvuldig mogelijk de verschillende met elkaar samenhangende vraagstukken te bezien. Het gaat niet alleen om het bestaan van de massa-vemietigingswapens van Saddam Hussein, maar het gaat ook om de stabiliteit in de regio, de veiligheid van buurlanden, de te verwachten vluchtelingenstroom die bij een oorlog op gang komt en de eveneens te verwachten toenemende spanning tussen islamitische landen en andere staten. Een preventieve oorlog mag daarom niet een handeling zijn van enkele landen buiten de Veiligheidsraad om.

Hoe gebrekkig de VN ook moge zijn, het is in deze imperfecte wereld de enige institutie die wij hebben om vrede en veiligheid te bevorderen. De PvdA neemt de Veiligheidsraad en de VN daarom zeer serieus. Als enige partij in Nederland hebben wij daar steeds op gehamerd.

Deze consistente lijn houden wij ook nu aan. Daarom ook kunnen wij een eventueel militair ingrijpen als uiterste middel niet uitsluiten, want dat zou betekenen dat wij de beraadslagingen in de Veiligheidsraad tevoren al als irrelevant beschouwen. En om diezelfde reden kunnen wij evenmin instemmen met een eventuele ‘ Alleingang’ van de Verenigde Staten en Engeland.

Ik hoop zeer dat oorlog vermeden kan worden. Dat ‘vreedzame ontwapening’ mogelijk is. Hopelijk lukt het de VN dat te bereiken.

Partijgenoten!

Ondanks de donkere wolken aan het internationale firmament, hoop ik dat wij vanmiddag een geslaagd congres hebben. Dat wij een mooie kandidatenlijst voor de Eerste Kamer vaststellen en dat wij met volle inzet beginnen aan de campagne voor de Statenverkiezingen.

Statenverkiezingen zijn voor de PvdA altijd extra moeilijke verkiezingen. Maar wij moeten ten opzichte van de vorige Statenverkiezingen in 1999 winst kunnen boeken. Maar dan is het wel alle hens aan dek om de opkomst, vooral in de steden, op een redelijk niveau te brengen.

Tot slot

Bijna twee jaar geleden heeft het partijcongres mij tot partijvoorzitter gekozen. Ik heb twee jaar geleden niet kunnen voorzien - niemand waarschijnlijk - wat voor een bizarre en hectische jaren dat zouden worden.

Diepe dalen en hoge toppen. Vallen en opstaan. Het was niet altijd gemakkelijk en het zal de nodige inzet blijven vergen om het élan, wat er nu weer helemaal is, vast te houden.

Maar tegelijk ben ik trots op onze partij. Trots op al die mensen die hebben teruggeknokt na de dreun van vorig jaar. Oud en nieuw; jong en oud. In de afdelingen en gewesten, in de fracties, in het

partijbestuur, op het partijbureau. Trots op de vele anonieme vrijwilligers, trots op de prestaties van Wouter Bos!

Ik hoop nog lang trots te mogen zijn op zo'n prachtige partij!

Ik dank u wel.